

ביאורים ועיונים ב'דבר מלכות' | פרשת ויגש

|| || || || בעל הבית על האומות || || || ||

מהלך השיחה

פתיחה.

שואל מהי ההוראה מ'ויגש אליו יהודה' אלינו ברגעים האחרונים שקודם הגאולה (ס"א).

נושא ראשון. התבוננות בהנהגת יהודה. תוקף על טבעי.

להבנת הדברים, מקדים להתבונן בתכנה של הגשת יהודה שבפרשתנו, ומעלה מספר נקודות הדורשות הבנה:

במבט ראשון נראה שבתחילת הפרשה יהודה ואחיו נמצאים במצב נחות וכפוף ליוסף ולשלטון המצרי. אך אין זה מתקשר עם ההפטרה בה מתואר שדוד משבט יהודה מולך על כל ישראל, כולל יוסף (ס"ב). ועד"ז בסוף פרשתנו, בה מסופר שבני ישראל ישבו בארץ מצרים ונאחזו בה בתוקף (ס"ג).

ומכך מוביל להבנה עמוקה, שבסיפור הגשת יהודה ליוסף מתבטא דוקא **תקפו של יהודה** הנוהג ברוחב לב יוצא מן הכלל ונגש ליוסף בכל העוז. התוקף של יהודה הוא שהביא לכך שבסיום הפרשה בני ישראל יכלו להתיישב בארץ מצרים, והוא ההכנה לתוקף הנצחי של מלכות יהודה לעתיד לבוא (ס"ד).

ועדיין אפשר להקשות מדוע חייבים דוקא

תמצית השיחה

בשיחות האחרונות - לעת עתה - שזכינו לשמוע מכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, לימד אותנו כיצד לראות באור נכון את המציאות בה אנו חיים כעת, לזהות את סימני הגאולה ההולכים ומתממשים בה, ולדעת להתנהל בהתאם לכך.

בשיחה זו מתמקד בנושא של הנהגת בני ישראל מול האומות. מבאר כיצד היה היחס בדורות הקודמים של הגלות כאשר אומות העולם הצירו לבני ישראל, מביא דוגמאות יוצאות דופן של עמידה יהודית תקיפה מול שלטון האומות, כיהודה מול מושל מצרים ומרדכי מול אחשוורוש, ומבאר שכעת לקראת הגאולה אומות העולם כבר מכירים במעלתם של ישראל, ואותם דוגמאות יוצאות דופן צריכות להיות עבורנו סמל והוראת דרך להנהגתנו כעת.

יהודה ומרדכי שאבו את כחם מהקשר להקב"ה שלמעלה מהנהגת הטבע, מה שנתן להם את הכח להנהגה של חיבור הפכים, שגם כאשר נמצאים תחת שלטון האומות לנהוג כאילו אין עליהם שלטון זר. ומכך ההוראה אלינו ברגעי הגלות האחרונים, שאנו יכולים לעמוד באותה דרגת התקשרות להקב"ה, ובאותה דרגה של תוקף מול האומות.

ד"ה ודוד עבדי שיצא לאור בסמיכות זמן (נדפס בסה"מ מלוקט ו), שבשרש הראשון ספירת המלכות היא למעלה מז"א, אלא שבספירת המלכות זהו בהעלם, וז"א שענינו גילוי, יש לו הכח לגלות את המעלה שנמצאת בספירות המלכות דוקא].

יוסף שבדורנו ומשיח (סי"ב). בשיחה מבואר שההנהגה של "ויגש אליו יהודה" שייכת דוקא לדורנו כאשר אפשר לנהוג בתוקף כלפי האומות, מכיון שעומדים בסמיכות לזמן מלכותו של משיח על כל האומות.

ועל זה מוסיף שענין זה מרומז בתחילת פרשתנו אודות יהודה ויוסף. כיון שיוסף רומז על כ"ק אדמו"ר הרי"צ (ששמו יוסף) ויהודה רומז על משיח המקבל את כחו מכ"ק אדמו"ר הרי"צ, והם נותנים לדורנו את הכח להנהגה באופן של "ויגש אליו" כיהודה בשעתו.

עיר הבירה (סי"ג).

אסיא דמגן במגן (סי"ג). = רופא שמרפא בחינם, שווה חינם.

ומקבלת את הכל מיסוד (יוסף).

וזה מתקשר גם כן לכך שיהודה מלשון הודאה רומז על תפלה, ויוסף מורה על גאולה, וההלכה היא שצריך להסמיק את הגאולה לתפלה, את ברכת גאל ישראל לתפלת י"ח. שזהו שוב חיבור של יהודה ויוסף.

בגמרא מבואר שברכת השכיבנו בתפלת ערבית אינה מפסיקה בין ברכת גאל ישראל ושמונה עשרה, כיון שהיא 'גאולה אריכתא'. ובחסידות מבואר שזהו המשכת ענין הגאולה (יסוד) גם בספירת המלכות. עד שספירת המלכות נקראת 'המלאך הגואל', חיבור של מלכות וגאולה.

אך בכל זה מודגש שיוסף הוא המשפיע ליהודה, והגאולה היא המשפיעה למלכות. ובשיחתנו רוצה לבאר דוקא את מעלתו של יהודה על יוסף. ולכן מבאר בקצרה שהגשת יהודה ליוסף היא רק כדי לגלות את מעלתו של יהודה.

[והדברים מופיעים ביתר ביאור במאמר

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

את יהודה בשביל להתיישב בארץ מצרים בתוקף, והרי גם יוסף היה יהודי תקיף שמשל במצרים. ועדיין נראה שהתוקף של יהודה היה תוקף זמני ומקומי לצורך השעה, שלא כמו לעתיד לבוא שמלכות יהודה תהיה מלכות נצחית (חלקו הראשון של ס"ה).

ושאלות אלו מובילות להבנה עמוקה יותר של משמעות התוקף של יהודה, והמעלה שלו לגבי יוסף:

כל תקפו של יוסף היה מכוחם של חוקי מצרים עצמם, ובמילא מוגבל בהסכמתם של המצרים. אך יהודה הביע **תוקף על-טבעי** שאינו בא מהסכמת האומות ואינו מוגבל בהסכמת האומות (חלקו השני של ס"ה).

וכפי שיתבאר ענין זה ביתר הרחבה בהמשך השיחה.

נושא שני. התבוננות בהנהגת מרדכי. חיבור הפכים.

עובר לדבר על מצבו של מרדכי מול אחשוורוש והנהגתו של "לא ירע ולא ישתחוה", ומשווה אותו למצב והנהגת יהודה מול יוסף.

ממשיך ומביא את הפסוק במגילת אסתר "לעשות כרצון איש ואיש" - "כרצון מרדכי ורצון המן", ואת דברי המדרש שזהו **חיבור הפכים**, שרק הקב"ה שאינו מוגבל בהגבלות הטבע יכול לעשות זאת בו זמנית. ומכך מקשה על דברי הגמרא מהם משמע שגם בזמן הזה יכולה להיות כזו הנהגה (ס"ו). ומבאר שאכן כאשר יהודי קשור ובטל להקב"ה שלמעלה מהעולם, הוא יכול גם בזמן הזה לעמוד במצב של "רצון איש ואיש", חיבור הפכים (ס"ז).

ומבאר דבריו:

רצון מרדכי הוא שיהודי כפוף רק לרצון ה' ואינו מכיר בשום ענין בשום שלטון אחר. רצון המן הוא שכאשר יהודי נמצא בגלות הרי הוא כפוף להנהגת הטבע ושלטון האומות (ס"ח). ויהודי בהיותו קשור עם הקב"ה ביכלתו שגם כאשר נמצא הוא בגלות ובשלטון האומות, אינו מתפעל מהם כלל ונוהג עמהם בכל התוקף, כדברי הגמרא וכהנהגת מרדכי (ס"ט).

חזרה לענין ראשון.

חוזר ומבאר שכמו מרדכי כך גם נהג יהודה בדרך של **חיבור הפכים**, מצד אחד הוא הכיר בשלטונו של יוסף ובצורך של יהודה להזדקק אליו לשחרורו של בנימין, ולאידך הוא נהג כלפי יוסף בכל התוקף והעוז כאילו אינו זקוק אליו.

לכן דוקא יהודה נתן את הכח לחיבור הפכים שגם כאשר בני ישראל נמצאים במצרים הם נאחזים בה ופרים ורבים בלי הגבלה (ס"י). וזו ההכנה האמיתית לתוקף הנצחי של מלכות המשיח על כל האומות, השואב את כחו מהתוקף הנצחי של הקב"ה (ס"א).

ההוראה וההבטחה.

חוזר לתחילת השיחה (ס"א), ומבאר שכעת בעמדנו ברגעים האחרונים לפני הגאולה, בני ישראל יכולים לעמוד עם כל התוקף מול האומות, כהנהגתו של יהודה בזמנו (ס"ב).

מקשר זאת לחג ה'דין נצח' בה' טבת בו נפדו ספרי רבותינו נשיאינו, ועדיין יש ספרים הנמצאים ביד האומות שצריך

לפדותם, והדרך לכן על ידי קניית ספרים חדשים (ס"ג).

ויהי רצון שקבלת הספרים תזרוז את פדיון ספרי רבותינו נשיאינו, ופדיון כל ניצוצי הקדושה שבעולם, והליכת כל בני ישראל לקדש הקדשים (ס"ד).

מושגים בשיחה

קח לך עץ אחד (ס"א). בזמן בית ראשון נחלקו ישראל לב' ממלכות, מלכות דוד על יהודה ובנימין, ומלכות ישראל שעיקרה היה מבני יוסף. יחזקאל מתנבא על איחוד יהודה ויוסף לעתיד לבוא, והקב"ה מורה לו לעשות מעשה הממחיש את הנבואה, לחבר שני עצים שעליהם כתוב יהודה ויוסף.

מושל בכיפה (ס"א). מושל עליון על כל המדינות נקרא בלשון חז"ל מושל בכיפה.

עבדי אחשוורוש אגן (ס"ו). = עבדי אחשוורוש אנחנו. בתקופת נס פורים ישראל היו תחת שלטון אחשוורוש.

לימן (ס"ו). חוף הים (פירוש מתנות כהונה על המדרש).

צולב (ס"ו). תולה.

קנתרו (ס"ו). לגלג עליו.

ארגסטיס (ס"ו). רוח חזקה הבאה מכמה רוחות כאחת (מתנות כהונה).

הקב"ה כפי שהוא מתלבש בהנהגת העולם (ס"ז). בדורות קודמים נחלקו חכמי ישראל האם יש ביכולת הקב"ה לעשות דברים שאי

אפשר לצייר אותם בשכל, כמו חיבור הפכים (ובלשונם, "יש לנמנעות טבע קיים בחיק הבורא"), והרשב"א פסק שהקב"ה יכול לעשות גם דברים שאינם נתפסים בשכל ("רוכב ואינו רוכב כאחד", "נמנע הנמנעות").

כ"ק אד"ש מה"מ מבאר את דברי הרשב"א בסברה פשוטה, שהרי גם כללי השכל נבראו מאתו יתברך, ולכן הם אינם יכולים להגביל אותו.

אלא שכאשר הקב"ה צמצם עצמו בסדר ההשתלשלות בכדי להנהיג את העולם, הוא כביכול הגביל את עצמו בכללים של סדר ההשתלשלות, כללי השכל, ולפיהם הוא מנהיג את העולם. אך לאמיתו של דבר אין הוא מוגבל בזה כלל, כנ"ל (ראה הדרן על הרמב"ם תשמ"ו ס"ה והערה 15).

מרדכי נקרא יהודי (ס"ח). הפירוש הפשוט של התואר 'יהודי' הוא בן לשבט יהודה (כמו ראובני ושמעוני), אך מרדכי מתואר במגילה כ'איש ימיני', שבא משבט בנימין. ולכן חז"ל מפרשים שמרדכי נקרא יהודי לא על שם היותו משבט יהודה, אלא על שם שכל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי.

לשם שמים. דעהו (ס"ח). בדרגה של "כל מעשיך יהיו לשם שמים", המעשה עצמו הוא חולין, רק מטרתו היא לשם ה' (כאדם האוכל ושותה שיהיה לו כח לעבוד את ה'). בדרגה של "כל דרכיך דעהו" בשעת האכילה עצמה הוא עובד את ה' על ידי האכילה.

יהודה ויוסף. גאולה ותפלה (ס"א). בדרך כלל מבואר בחסידות שיוסף הוא בחינת משפיע ויהודה הוא בחינת מקבל. ובספירות, יוסף הוא ספירת היסוד המשפיע, ויהודה הוא ספירת המלכות שאין לה משל עצמה כלום